

Asia: **Oppivelvollisuuden laajentamisen suuntaviivaluonnokset**

Sivistystyönantajien vastaukset verkkokyselyyn oppivelvollisuuden laajentamisen suuntaviivaluonnoksista (lausuntopalvelu.fi)

2.1 Oppivelvollisuuden määrittäminen

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Pidämme ensi vuoden aikana tehtävää lakia, joka tulisi 2021 voimaan, erittäin kireänä aikatauluna. Oppivelvollisuuden määrittelyn osalta pöydällä on vielä paljon avoimina olevia kysymyksiä, joiden selvittäminen vie aikaa. Katsomme, että projektiryhmän tulisi tiivistää yhteistyötä eri ministeriöiden kanssa. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön kanssa pitää käydä läpi työoikeudellista näkökulmaa esimerkiksi siitä, miten oppivelvollisuuden nosto vaikuttaa nuorten työntekijöiden asemaan.

Olemme tyytyväisiä, että oppivelvollisuuden tehtäviä nimenomaan laajennetaan eri koulutusmuotoihin. Samalla on kuitenkin vahvistettava varhaiskasvatusta ja peruskoulua. On huolestuttavaa, että perusopetuksen vahvistamisessa nojataan liiaksi erilaisiin hankerahoihin. Esiopetuksen ottaminen oppivelvollisuuden alaisuuteen vahvistaisi ja varmistaisi perusopetuksen tavoitteen saavuttamista ja tasaisi oppilaiden välisiä eroja.

Oppivelvollisuuden määrittelyssä on syytä kuulla eri asiantuntijoita perusoikeudellista näkökulmasta sekä siitä, millaisia käytännön vaikutuksia esityksellä olisi koulutuksen järjestäjän työhön ja opiskelijan opintoihin. Esityksessä ehdotetaan laadittavaksi erillinen oppivelvollisuuslaki. Tässä yhteydessä on huolehdyttävä kuitenkin siitä, että tarkemmat määrittelyt ja säädökset esimerkiksi rahoituksen osalta on säädettävä eri koulutus-, opinto- ja tukimuotojen osalta niihin liittyvissä säädöksissä.

2.2 Oppivelvollisuuden suorittaminen

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Sivista pitää erilaisia suoritus tapoja tärkeänä asiana. Oppivelvollisuuden laajentamiseen pitää kytkeä vahvasti mukaan erilaiset koulutusmuodot, kuten hallitusohjelmassa mainittu. Erityisen tärkeitä ovat kymppiluokat, vapaa sivistystyö, lukiot, ammatillinen koulutus sekä myös aikuislukiot. Aikuisille suunnatun koulutuksen kytkemistä osaksi oppivelvollisuuden laajentamista on selvitettävä työn edetessä. Samoin on jatkettava vastuiden ja valvonnan selvittämistä.

Oppivelvollisuuden laajentuessa on kyettävä tunnistamaan ja tunnustamaan erilaiset tarpeet ja polut niin, että yhteiskuntaan kiinnittyminen on osaamisen osalta mahdollista. Alustava linjaus siitä, että oppivelvollisuutta voisi suorittaa aikuisten perusopetuksessa, on tärkeä. Aikuisten perusopetus on luonteva väylä oppivelvollisuuden suorittamiseen erityisesti myöhäisessä vaiheessa Suomeen tulevien vieraskielisten nuorten aikuisten osalta, jotka eivät ehdi saada päättötodistusta sinä

aikana. Tässä yhteydessä on kuitenkin selvitettävä myös kotouttamissuunnitelmassa määritellyn koulutuksen merkitys ja rooli oppivelvollisuutta suorittaessa.

Vapaan sivistystyön osalta korostamme, että oppivelvollisuuslinjauksia tulee tarkentaa oppivan nuoren yksilöllisistä tarpeista katsottuna. Joissakin tapauksissa voi olla perusteltua, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden loppuun kokonaisuudessaan vapaan sivistystyön opetuksessa. Ylipäänsä tulee valintojen olla joustavia ja opiskelumotivaatiota lisääviä. Kansanopistojen osalta selkeät osaamistavoitteet ovat kannatettava asia.

2.3 Hakeutuminen

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Sivista pitää tärkeänä, että vapaa hakeutumisoikeus säilyy. Mahdollisimman monipuoliset ja joustavat hakeutumisen palvelut on turvattava. Liiallinen keskittyminen yhteishakuun voi olla ongelmallista putoamisvaarassa olevien nuorten kannalta. Olisi tärkeää kehittää jatkuvaa hakua ja joustavia opintopolkuja.

Kunnille esitetään tehtäväksi ohjata nuori sopivaan koulutukseen. Tässä yhteydessä on pidettävä huoli, että nuoria ohjataan laaja-alaisesti erilaisiin koulutuksiin ja koulutusmuotoihin. Samalla on pidettävä kiinni siitä, että yksityiset toimijat ovat samanlaisessa asemassa kuin kunnallisetkin toimijat. Nuoria ei tule myöskään pakottaa sellaiseen koulutukseen, joihin he eivät ole kykeneviä. Vastaavasti koulutuksen järjestäjiä ei tule pakottaa ottamaan vastaan opiskelijoita, jotka eivät heille sovellu.

2.4 Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaihe

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Sivista pitää tärkeänä, että nivelvaiheessa muistetaan kaikki koulutusmuodot. Esimerkiksi aikuislukioilla olisi paljon annettavaa nivelvaiheen koulutuksessa ja tarvittavan oppimisen tuen tarjoamisessa. On muistettava kymppiluokat, valmistavat koulutukset, vapaa sivistystyö ja monet muut koulutus- ja tukimuodot, nykymalli säilyttäen. Joustava perusopetus on pidettävä myös osana järjestelmää ja sitä tulee kehittää entisestään.

Modulaarisuuden käsitettä on selkeytettävä. Tiedonkulun varmistaminen vaatii perusteellista selvitystyötä ja tietosuojaan liittyvien kysymysten tarkastelua. Emme kannata uuden koulutuskokonaisuuden luontia.

2.5 Keskeyttämisen ehkäisy

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Sivista pitää tärkeänä, että yksityinen koulutusmuoto saa jatkaa nykyiseltä pohjaltaan. Keskeyttämisten syiden selvittäminen on tärkeää, mutta tiedon avulla johtaminen sitäkin tärkeämpää. Oleellista on, että nuori saataisiin hänelle itselleen sopivan koulutus- ja tukimuodon piiriin.

Keskeyttämissiin voidaan parhaiten puuttua siten, että rahoitus ei ole liiaksi suoritepohjainen. Koulutuksen järjestäjän tulee tietää, kuinka turvalla pohjalla rahoitus on. Oppivelvollisuuden suorittaminen vaatii lisää perusrahoitusta ja rahoituksen ennakoitavuutta.

Sivista ei kannata sitovia mitoituksia ohjaus- ja opiskelijahuoltoihin. Sitovat mitoitukset olisivat kalliita ratkaisuja ja jäykistäisivät nykyisiä paikallisia käytäntöjä. Tämä voisi myös merkittävästi lisätä oppivelvollisuuden laajentamisen kustannuksia, jotka täytyisi korvata koulutuksen järjestäjille.

Kaikki kustannukset on korvattava koulutuksen järjestäjälle hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti. Oppivelvollisuuden kustannukset tulevat todennäköisesti olemaan etupainotteisia esimerkiksi rekrytointien vuoksi. Tämä on otettava kustannusten osalta huomioon. Sivista muistuttaa opetus- ja kulttuuriministeriötä siitä, että ennakoitava rahoitus on koulutuksen järjestäjille elintärkeää pitkäjänteisen kehittämisen ja henkilöstöpolitiikan vuoksi.

2.6 Maksuttomuus

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Sivista katsoo, että tämä kohta on erittäin keskeinen, mutta myös todella keskeneräinen. Maksuttomuuden rajaaminen on erittäin vaikea asia. Maksuttomuuden katkeaminen esimerkiksi 18-vuotiaana on hankala asia toteuttaa käytännössä. Tärkeintä olisi, että kaikki kustannukset korvataan koulutuksen järjestäjille suoraan ja täysimääräisesti sekä se, että opiskelijoita kohdellaan tasavertaisesti. Maksuttomuutta täytyy tarkastella myös erillään oppivelvollisuudesta.

On tärkeää ottaa valtiovarainministeriö tiiviisti työhön mukaan. Kustannukset on arvioitava realistisesti ja monipuolisesti. Uhkakuvana on, että oppivelvollisuuden pidentämiseen jyvitetty raha ei riitä kaikkiin kustannuksiin ja tosiasiallisesti päädytään leikkaamaan koulutuksesta. On myös huolehdittava siitä, että oppilaitokset saavat itse mahdollisuuden valita oppimateriaalinsa.

2.7 Kuntoutus ja muut oppivelvollisuutta tukevat sote-palvelut

Miten kommentoit suuntaviivaluonnoksia?

Oppilas- ja opiskelijahuoltoja ei ole huomioitu tarpeeksi suuntaviivoissa. On tärkeää, että oppilas- ja opiskelijahuoltoja ei siirretä SOTE-alueiden tehtäväksi. Moniammatillisen yhteistyön määrittelyä on tarkennettava. Sivista katsoo, että pelkästään oppivelvollisuuden laajennus on iso järjestelmämuutos. Samassa yhteydessä ei pidä muuttaa oppilas- ja opiskelijahuollon nyt hyvin toimivia käytäntöjä.

Toimitusjohtaja
Teemu Hassinen

Elinkeinopoliittinen asiantuntija
Jussi-Pekka Rode